

Pomaranče!

Cvetinomiški.

Kako jih pogrešajo zdaj ta dolga vojna leta naše oči in še bolj naša usta! Kako so včasih romale v vipavskih jerbasih od hiše do hiše, do zadnjih gorskih koč! In z njimi limone in smokve in oljka in lavor — vsega pogrešamo!

Náte vsaj črtico o teh hčerkah južnega solnca! Za pirhe, za Veliko noč!

I.

V zlatožarkem jutranjem svitu se je lesketala morska ravan.

Marko je stopil z obali v čoln, se uprl krepko v vesla ter odrinil od brega. Še enkrat se je ozrl nazaj na domačo koč, ki je skrušena in polomljena čepela na obali, potem se je pa zazrl predse čez morje v sinjo daljino. Valovi, pozlačeni od solčnih žarkov, so se zvijali kakor zlate kače semintja, brzeli pred čolnom in se lomili v svetle, plešoče loke. Tik nad morjem je zavriščala jata galebov, krožeč nad čolnom, pljusnila v vodo ter si omočila v njej perotnice, nato pa se je še z večjim vriščem dvignila iz proste morske kopeli visoko pod nebo in izginila za Markovim hrbtom v daljavi.

Marko se je zamislil. Sicer Marko nikoli ni veliko mislil, a tokrat se je zamislil tako globoko, da je malone pozabil veslati, kakor včasih, kadar je ves dan ribaril z očetom in bratom Jovanom. Šele, ko je zapazil, da se čoln samo ziblje na valovih, ne da bi se premaknil naprej, se je zdrznil in treščil z veslom po vodi s tako silo, da so dolgi vodeni curki čofotoma udarili čez čoln in oškropili Marku vrat in lica. Marko pa se je samo posmejal in si še bolj odpel platneno srajco pod vratom, tako da se je videla njegova zarjavela, od solnca opaljena in od morskih viharjev napokana koža. In ko se mu je tako lovil pod srajco veter in mu jo napenjal, ni bil Marko prav nič podoben dvanajstletnemu dečku s svetlimi črnimi očmi in dolgimi, do tilnika padajočimi kodri. V tistem hipu, ko je močan veter potegnil mimo njega in z naglim sunkom potisnil čoln nekoliko v stran, so gledale Markove oči izpod velikega klobuka z visečimi, širokimi krajevci temno kakor oči priletnega, morju in vsem njegovim viharjem kljubujočega mornarja. A valovje se je sčasoma umirilo, in Markove oči so se svetile dobrodušno kakor poprej. In zopet se je Marko zamislil, kakor se pred Veliko nočjo otrok zamisli v pirhe. — Na kar pa je Marko mislil, to so bile — pomaranče.

II.

»Se že peljeta, se že peljeta! Kako prav sem storil, da sem jima šel naproti!«

V daljavi se je posvetilo jadro, široko in belo, napenjajoče se v vetru.

»Poznam to jadro! Naša barka je to!« je vzklikal Marko veselo. »Saj sem vedel, da se ne bošta zamudila dolgo pri stricu. Včeraj zjutraj sta se odpeljala in danes se vračata, kakor sta obljubila. — Oh, te pomaranče! Rad bi videl, koliko pomaranč peljeta in kakšne!«

Jadro iz daljave je postajalo čimdalje večje in svetlejšo. Kakor ogromen bel labod je hitela jadrnica v smeri proti Markovemu čolnu, proti obali. Marko je napel vse moči in veslal, da so mu curljale znojne kapljice s čela. Vedno manjša je postajala razdalja med čolnom in jadrnico.

»Ho-o-ó-ój!« je zavpil Marko in zavihtel klobuk visoko v zraku. »Ali me slišiš, Jovan? Ali peljeta kaj veliko pomaranč od strica? Ho-ó-ój!«

A jadrnica je bila še predaleč, in Marko ni dobil nobenega odgovora ne od brata Jovana, ne od očeta. Pihala je krepka sapa in odnašala vsak Markov glas nazaj proti obrežju.

»Kaj pa, če se pelje tudi stric?« je pomislil naenkrat Marko. »Večkrat je že obljubil, da nas pride obiskat . . . Kdove — morebiti so pa nalašč tako tihi, ker imajo tudi strica pri sebi na barki? To bi bilo veselo presenečenje zame!«

In na kar je Marko zdaj mislil, je bilo dvoje: pomaranče in stric Peter.

III.

Jadrnica je prijadrala že tako blizu, da je Marko začul z nje glasove. Začul je očetovi široki smeh in Jovanovo veselo hehetanje, zraventega pa še drug glas, ki ga je takoj spoznal.

»Nič se nisem zmotil! Stric Peter je na barki!« je zavrisnil Marko od veselja in veslal še hitreje. »Hej, Jovan, hej, očka — kaj sta tako tiha? Ali me nič ne slišita? . . . Hej, stric Peter, stric Peter!«

Šele zdaj so začuli dečka tudi na jadrnici. In oglasil se je brat Jovan:

»Nikar ne kriči tako, Marko! Saj te slišimo!«

»Pa stric Peter se tudi pelje z vama — kajne?«

»Pokrij me s plahto, Jovan!« je tistikrat tiho dejal stric Peter. »Tukaj-le na dno, kraj pomaranč, bom legel; ti me pa lepo odeni, da me ne bo Marko takoj našel. Rad bi dečka iznenadil in mu napravil takó večje veselje.«

Jovan je storil, kakor je želel stric Peter.

»He-he-he, je že dobro, Marko!« je odgovoril na dečkovo prejšnje vprašanje. »Pomaranče peljemo, vse polno pomaranč!«

»Pa strica Petra tudi?«

»Dà, dà, prav dobro sva se imela z očetom na otoku, pri stricu!« je pripovedoval Jovan, kakor da bi ne bil čul Markovega vprašanja. »Ves dan do noči smo pobirali in obirali pomaranče, jedli pečene ribe in srebali sladko dalmatinsko kapljo. Le pomisli, Marko, kako dober je

stric Peter! Vse pomaranče, kar jih imamo tukaj na barki, vse to nam je stric Peter podaril . . . nobenega denarja ni hotel vzeti za to od nas . . .«

Marko pa se ni dal ugnati.

»Kaj pripoveduješ, Jovan? Rad ti verjamem, kar mi pripoveduješ — a ne boš, Jovan, ne boš! . . . Slišal sem strica Petra na barki in ga spoznal po glasu.«

»In še to pomisli, Marko, kako prav nam bodo prišle te pomaranče!« je pravil dalje Jovan, nalašč gluha za vsako Markovo besedo. »Nekaj jih bomo shranili doma, drugo bomo pa peljali še ta teden v mesto in jih prodali! Lep zaslužek bo to, Marko, od pomaranč in od rib! Saj si nalovil kaj dosti rib včeraj, ko naju z očetom ni bilo doma?«

A Marko ni imel v tem trenutku nobenega časa več za odgovor. Že je bil priveslal tik do jadrnice; z urno kretnjo je pripel čoln zadaj k jadrnici, potem pa se je pogнал naglo kakor veverica na ozki krov jadrnice. In tistikrat se je Marko posmejal na vso moč, in oči so mu zažarele kakor dvoje veselih lučk.

»Pomaranče, pomaranče! Joj, koliko pomaranč!« —

Čez in čez, prav do vrha krova, je bilo dno jadrnice nasuto s pomarančami. Povsod, od roba do roba, podolž in počez, same pomaranče, sijajno rumene in svetlikajoče se v solncu, vse tako lepo okrogle, tako prijetno dišeče in okusne . . . In na krovu, poleg pomaranč, dvoje radostnih, smejočih se obrazov, oče in brat Jovan . . .

Marko se je čudil in gledal. Pa kakor tudi se je čudil in strmél v pomaranče, nekaj mu za nobeno ceno ni hotelo v glavo.

»A kje imata strica? Kam sta skrila strica Petra? . . . Zakaj se smejiš tako navihano, Jovan, ti prebrisani ptiček? . . . Juhej, ga že mam!«

Vsako prikrivanje bi bilo zdaj odveč — to je spoznal tudi Jovan sam. Marko je bil že pri plahti, in v tistem hipu sta se v veselem snidenju objela črnolasi dečko in brkati stric Peter.

Čez dobre pol ure je bila jadrnica s čolnom v zalivu ob obali, vsa četvorica pa v koči.

»Za prazno mizo pa ne bomo sedeli, tisto pa ne!« je rekel oče. »Hóppala, Jovan! Ti veš, kje imamo shranjene sardele! V tistem velikem sodu, zadaj za čebrom. Brž skoči in nam jih napeci; stric Peter je danes naš gost!«

Kmalu so bile pečene ribe na mizi. Razvnel se je živahen pogovor. Najbolj je govoril stric Peter, z važnim, debelim, kakor iz soda prihajajočim glasom.

Marko je jedel; jedel pomaranče in pečene ribe ter se pogovarjal s stricem Petrom.

In na kar je Marko zdaj mislil, to so bile — pomaranče, stric Peter in pečene sardele.